

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Urkunden und Akten der Stadt Strassburg

Politische Urkunden von 1266 bis 1332

Wiegand, Wilhelm

Straßburg, 1886

1288 - 1289

[urn:nbn:de:bsz:31-326704](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-326704)

notum esse cupimus, quod sufficienti deliberacione prehabita de communi consensu fratrum propter debita urgencia contracta et contrahenda dilectis nobis in Christo fratribus Martino librario et Wernhero Coquinario sacriste dedimus in mandatis, quatenus de libris paramentis et calicibus ac rebus aliis distrahant inpignorent aut penitus alienent usque ad summam ducentarum marcarum proviso, quod sine murmure creditoribus satisfiat. ad hanc obligacionem distraccionem volumus eos uti sigillo conventus nostri aut prioris solius seu prioris et conventus simul, fratribus ad hoc minime convocandis. ratum enim habebimus et gratum, quicquid divisim aut conjunctim fecerint vel ordinaverint de premissis. ad pleniorum vero certitudinem predictorum ego prior predictus sigillum meum et nos fratres premissi sigillum nostri conventus duximus presentibus apponendum, postulantes a reverendo patre priore provinciali, quatenus hoc factum, ad quod necessitate et utilitate evidenti inducimur, auctoritate sua communiret. porro in execucione presentis mandati prefatos *Martinum* et *Wernherum* sic fore volumus in solidum constitutos, ut alter eorum vicem alterius obtineat, si grave esset ipsis forsitan convenire. quodsi aliquis premissorum obierit vel^a exequi nequierit, ego prior vel qui vices meas gesserit, teneatur sine mora alium subrogare. ego frater Hermannus prior provincialis predictus hanc ordinacionem ratam habeo, necessitate fratrum pensata, propter quod sigillum officii nostri apponi presentibus procuravi. datum Slezstat in die innocentum anno domini 1288.

T aus Straßb. Thom. A. Dominic. lad. 5 or. mb. c. 3 sig. pend. mutil.

155. *Proceßschrift der Dominikaner gegen die Stadt Straßburg. [Winter 1288—1289].*

In nomine domini amen. hee sunt replicationes . . . prioris et fratrum predicatorum conventus Argentinensis contra exceptiones et rationes propositas pro parte magistri consulum et civium Argentinensium contra eosdem fratres. [I] ad primam exceptionem, qua dicitur inter cetera, rescriptum obtentum per ipsos . . . priorem et fratres non valere pro eo, quod in eo mentio non habetur de sententia interdicti lata per legatum in magistros et universitatem et civitatem Argentinenses, respondetur, quod ipsa exceptio non valet pro eo, quod dicti fratres coram vobis non prosecuntur observationem sententie interdicti prefati promulgate per dictum legatum et super ea non inpetra-
verunt ad vos aliquod rescriptum, quod vobis [additur]^c presentatum. et quando voluerint prosequi observationem dicte sententie, tunc fiet, quod justum fuerit, maxime cum legatus plures sententias tulerit ex diversis causis contra predictos aequaliter, quarum observationem prosequuntur dicti fratres coram vobis, de quibus plenaria mentio fit in rescripto predicto. et predicta sententia interdicti ex una causa promulgata fuit per ipsum legatum et alie sententie, quarum observationem prosequuntur dicti fratres, ex altera causa, unde, cum sint se minime contingentes, licite potuerunt inpetrare super predictis sententiis, quas prosequuntur tacito de dicta sententia interdicti. et si de dicta sententia fecissent expressam mentionem, nichilominus inno magis et cicius et facilius

a) *T* propter infirmitatem *ausgestrichen*. b) *T* super utrumque locum *ausgestrichen*. c) *S* addu^o.

dictum rescriptum inpetrasset. preterea esto^a, quod ex eadem causa omnes sententie prolate essent per legatum; adhuc non tenebantur, nisi voluissent, facere mentionem de dicta sententia interdicti, cum per predictum rescriptum ejus observationem non prosequantur coram vobis ad presens. et non sunt omnia de processu exprimenda, sed tantum substantialia, sine quibus rescriptum subsistere non posset. non enim idcirco minus is, cui ex aliquo rescripto cognitio delata est, judicare potest, quod ex gestis quedam in precibus obmissa proponuntur. nec obstat decretalis inter monasterium¹ allegata per partem adversam, quia sic sano debet intelligi intellectu, in eo videlicet, contra quem processum est, quod, si inpetret rescriptum contra ipsum processum, pro se non valet, nisi de processu et serie et etiam causa fecerit mentionem. et sic intelligitur dicta decretalis inter monasterium, in qua jam erat ad testium receptionem processum, quod, si expressisset inpetrans, nullas penitus inpetrasset litteras. et sic etiam intelligitur decretalis de cohabitatione clericorum et mulierum super eo². [2] ad secundam exceptionem, quâ inter cetera dicunt, rescriptum predictum non valere ex eo, quod dicti . . prior et fratres prevenerunt diligentiam predictorum magistrorum consulum et civium in inpetrando, et ex eo, quod non fecerunt mentionem de appellatione ipsorum, quam dicunt se interposuisse a dicta sententia interdicti legati prefati, respondetur, quod licuit eis prevenire eos in inpetrando, cum terminus appellationi ipsorum prosequende a dicto legato prefixus non fuit nec etiam a fratribus predictis, nec tenebantur fratres predicti de appellatione predicta aliquam facere mentionem. et sic intelligitur sano intellectu decretalis bone de confirmatione utili vel inutili³ et de appellationibus oblate⁴. et sic notant dominus Innocentius⁵ et etiam Ostiensis⁶ super eis, licet Bernardus in nota sua⁷ videatur dicere, quod de appellatione partis adverse mentio fieri debeat, et inducat ad suam opinionem fundandam decretalem de rescriptis ex parte⁸, que non loquitur de appellatione adversarii sed de appellatione propria, ut expresse in textu ibidem dicitur. preterea esto sine prejudicio, quod dicte decretales bone et oblate intelligerentur, secundum quod pars adversa eas allegat; adhuc non tenebantur fratres facere mentionem de dicta appellatione interposita a sententia interdicti dicti legati, cum non agant ipsi fratres ad observationem dicte sententie interdicti legati prefati nec inpetraverint rescriptum predictum super ea sed super aliis, a quibus non dicunt se appellasse a legato prefato. et sic, quodocunque super eis voluerunt inpetrare, potuerunt nec dici possunt in hoc aliquorum diligentiam prevenisse. nec preteritu

a) wohl zu ergänzen sine prejudicio.

¹ C. 20 X. de sen. et re jud. (2,27).

² C. 5 X. de cohab. cler. et mul. (3,2).

³ C. 3 X. de conf. ut. vel inut. (2,30).

⁴ C. 57 X. de appell. (2,28).

⁵ Innocentii Appar. (Argent. 1478) lib. II fol. 103 «super observacione».

⁶ Henrici Host. Summa aurea (Lugduni 1588) lib. II fol. 153^b de appell. rubr. 6.

⁷ Bernardi Parmensis Appar. ad decretales Gregorii IX (Henr. Eggesteyn, Straßburg) «prioribus istud intellige.»

⁸ C. 12 X. de rescr. (1,3).

appellationis interposite a sententia interdicti prefata potuit impediri sententia aliqua alia legati precedens vel subsequens appellationem eandem, cum legatus sit ordinarius in provincia sibi decreta; unde, si in una causa appelletur ab eo etiam legitime, nichilominus remanet iudex in aliis et tenebit ejus sententia, nisi iterato appelletur ab ea. idem est, si ex diversis causis diversas sententias proferat contra eosdem ad instantiam partis unius vel ex officio. et hoc jura dicunt expresse. [3] ad tertiam exceptionem, qua inter cetera dicitur, quod non valet dictum rescriptum pro eo, quod facti seriem dicti fratres tacuerunt, respondetur, ut supra responsum est ad primam. preterea admittenda non est, ut jacet^a ex eo, quod non narratur in ea, que facti series tacita fuerit. [4] ad quartam exceptionem, in qua inter cetera dicitur, rescriptum non valere predictum ex eo, quod continet in constructione sive in latinitate, respondetur, quod, si diligenter inspiciatur, nullum vitium in latinitate continet, licet forte aliqua superhabundent. preterea esto sine prejudicio, quod contineret in latinitate peccatum. adhuc nichilominus valet et fides adhiberi debet eidem, maxime cum vera bulla sit appensa eidem, que bulla omnem suspicionem tollit, ut in decretali ex parte de fide instrumentorum¹ dicitur et expresse notant Innocencius² et Ostiensis³ et decretalis illa ad audienciam⁴ intelligitur, quando non solum vitium latinitatis erat in eis, sed etiam alias erant suspecte in filo vel in bulla vel in aliis, ut ex ipsa decretali expresse habetur, cum dicatur in ea «super absolutione sua litteras cui, ut prima facie videbatur, apostolicas presentavit.» et illud verbum quoniam, quod ponitur in littera, non est redditum cause tantum false latinitatis, nisi suspicio fuisset predicta, vel intelligitur decretalis illa, quando nimia falsitas latinitatis et insueta et in multis locis est in litteris apostolicis. et non constat alias de inpetratione ipsarum vel de certa scientia pape vel vicecancellarii. et hoc est, quod in ea dicitur «quoniam manifestam continent» et cetera. nec possunt dicere, quin inpetratum fuerit predictum rescriptum sub forma predicta et transiverit per audientiam publicam et per manus officialium curie, secundum quod alia rescripta transire consueverunt, cum procuratores ipsorum magistrorum consulum et civium presentes in curia fuerint et in audientia contradixerint rescripto predicto, in quantum potuerunt, et copiam ipsius habuerint et sciverint ipsum bullatum. propter que omni suspicione caret. et allegatione ista utuntur fratres predicti etiam ad id, quod dicunt predicti magistri consules et cives, dictos fratres eos prevenisse in inpetrando, cum inpetrasse potuissent et tunc presentes fuissent, si habuissent aliquod rationabile super appellatione aliqua vel super aliquo alio inpetrandum. quod vero super dicta decretali ad audientiam notat Bernardus⁵, quod ideo latinitas falsa non debet esse in litteris apostolicis, quia per multas manus transeunt, non obstat, quia sepe manus et oculus fallitur officia-

a) *S zweifelhaft ob jacet oder tacet; vielleicht patet.*

¹ *C. 11 X. de fide instr. (2,22).*

² *Innoc. Appar. lib. II fol. 64.*

³ *Henr. Host. Summa aurea lib. II fol. 123^b de fide instr. rubr. 2.*

⁴ *C. 11 X. de rescr. (1, 3).*

⁵ *Bernardi Parmensis Appar. «sed rescriptum domini pape transit per multas manus.»*

lium et quandoque etiam bonus dormitat Homerus¹. et hanc eandem rationem reddunt dicti Innocentius et Ostiensis super dicta decretali ex parte. [5] ad quintam exceptionem, qua inter cetera dicitur, quod dictum rescriptum non valet pro eo, quod dictis fratribus veritate tacita et falsitate suggesta per fraudem et malitiam ex certa scientia extitit inpetratum, respondetur, quod non valet dicta exceptio pro eo, quod non specificatur in ea, que falsitas fuerit suggesta et que veritas tacita per malitiam et fraudem ipsorum fratrum. [6] ad sextam exceptionem, qua inter cetera dicitur, quod, etsi veritate tacita et falsitate suggesta per fraudem vel malitiam ex certa scientia inpetratum non esset rescriptum predictum, adhuc tamen, cum in eo sit tacita veritas et suggesta falsitas, qua tacita vel expressa rescriptum ipsum nullatenus habuissent ex causis in exceptione ipsa expressis, respondetur quantum ad primam causam, in qua dicitur inter cetera, predictos magistros et cives a predictis fratribus petivisse, ut nullum de civitate predicta infra decimum octavum etatis sue annum constitutum absque parentum suorum consensu ad ordinem suum reciperent, quod non asserunt simpliciter esse verum: ipsam causam quam ad inpediendum processum vestrum non valere nec ipsam exceptionem quantum ad ipsam causam admittendam esse pro eo, quod et, si esset ita, ut dicunt, quod non confitetur pars predictorum fratrum, et si sic narrassent, ut dicit pars adversa, petitum fuisse per dictos magistros et cives ab ipsis fratribus, nichilominus rescriptum predictum obtinuissent super observatione sententiarum, quas observari petunt in libello predicto. item pro eo, quod quando excipitur id, quod narratum est in rescripto apostolico, non esse verum, sive id quod substantiale est et narratur in ipso rescripto, per quod sequitur conclusio debita in ipso rescripto vel sequi potest et debet, ut est de prolatione sententiarum dicti legati, quas petunt ipsi fratres observari in libello predicto, et de causa, ex qua prolatae fuerunt, sive sit accessorium ipsi narrato vel ipsum colorans, ut est de petitione predicta dictorum civium, non debet obmittere iudex propterea, quin secundum traditam sibi formam in causa procedat, cum secundum narrata predicta sibi negotium principaliter committatur. fatuum enim esset dicere reo: talis inpetravit rescriptum contra me super quadam pecunie summa, in qua me sibi in rescripto apostolico teneri asserit, quod verum non est, et ideo rescriptum non valere utpote falsitate expressa inpetratum. et sic inconueniens et contra jus et delusorium sequeretur videlicet, quod, si talis exceptio deberet admitti, maxime in vi dilatorie exceptionis ante litem contestatam actor probare cogeretur intentionem suam, lite non contestata per testes vel instrumenta vel alio modo quocunque legitimo, quod esse non debet nec potest de jure, quia, etsi probaret, probatio hujusmodi nulla esset, utpote lite non contestata facta, ut jura tam civilia quam canonica manifeste declarant. verum lite contestata, si actor narrata in rescripto, per que maxime conclusio sequitur sive petitio ejus, non probaverit, reus, et si nichil probaverit, absolvetur. ad secundam vero causam in ipsa exceptione propositam, qua dicitur inter cetera, dictos fratres suggestisse, eosdem magistros et cives ab ipsis petivisse, quod ad observationem hujus et quorundam aliorum articulorum similium se per suas patentes

¹ Horaz de arte poetica 359.

litteras obligarent, et ad tertiam causam, qua inter cetera dicitur, ipsos fratres successisse, eosdem articulos absque dei offensa et animarum periculo observari non posse, respondetur, ut supra ad primam causam in eadem exceptione propositam responsum est. ad quartam causam in ipsa exceptione propositam, qua inter cetera dicitur, dictos fratres successisse in dicto rescripto, prefatos magistros et cives ad locum eorundem fratrum cum securibus, contra eosdem fratres altis vociferando clamoribus, hostiliter accessisse et hostia officinarum et claustrum ejusdem loci cum eisdem securibus excidisse et hec fuisse notoria, et in qua causa a parte ipsorum magistrorum et civium asseruntur predicta non esse notoria neque vera, respondetur, causam ipsam non valere nec exceptionem predictam quam ad ipsam causam admittendam esse pro eo, quod observationem sententiae interdicti late ab episcopo Argentinensi ex predicta causa in dictos cives universitatem et civitatem, de qua fit mentio in ipso rescripto, vel de qua dicti cives in suis rationibus faciunt mentionem, scilicet de sententia interdicti legati prefati, non prosecuntur predicti fratres ad presens. et cum ipsam prosequuntur, si consimiliter exceperint, fiet, quod justitia suadebit. nec enim compelli possunt ad prosequendum easdem sententias interdicti sive episcopi sive legati, nisi quando voluerint, etiamsi in rescripto ipsis vel altera eorum mentio habeatur, cum nemo invitus agere vel accusare cogatur, maxime cum adhuc satis de tempore habeant ad prosequendum easdem, si ipsis videbitur expedire. et si etiam dicti fratres prosequerentur observationem earundem sententiarum interdicti tam legati quam episcopi, de quibus supra fit mentio, adhuc ex alia causa predicta exceptio non valeret nec admittenda esset pro eo, quod naturam peremptorie saperet et etiam prosecutionis negotii principalis cognitionem contingeret. et ideo ejus objectus nullatenus liti^a contestationem impedire vel retardare posset, quamvis dicant objectores, rescriptum predictum non fuisse obtentum, si predicta, que dictis fratribus obiciunt, fuissent exposita deleganti, ut jura expresse dicunt. ad quintam causam in exceptione ipsa propositam, qua inter cetera dicitur, quod, cum premissa ad predicti legati notitiam pervenissent, idem legatus episcopo Argentinensi suis dedit litteris in mandatis, ut ex parte ipsius legati moneret eosdem magistros et cives, quod ab hujusmodi fratrum artatione penitus desisterent et de injuriis illatis eisdem fratribus infra triduum satisfacerent competenter, alioquin civitatem ipsam ecclesiastico supponeret interdicto. item ad sextam causam in eadem exceptione propositam, qua inter cetera dicitur, ipsos fratres successisse, eundem episcopum Argentinensem, postquam sibi plene constitit de premissis, ad monitionem ipsam processisse, et quia dicti cives monitionem eandem contempserunt et ipsis fratribus de dictis injuriis non satisfecerunt, idem episcopus in prefatam civitatem interdicti sententiam promulgavit, que etiam a parte ipsorum civium vera esse negantur, respondetur, ut supra ad quartam causam responsum est. ad septimam causam in exceptione ipsa propositam, qua inter cetera dicitur, dictos fratres tacuisse, prefatum legatum ex abrupto et sine citatione et aliqua cognitione predictam interdicti sententiam protulisse et predictos^b cives ob hoc legitime appellasse et in prosecutione sue appellationis fuisse, respondetur quantum ad primam partem ipsius cause,

a) *S licet.* b) *S rep. et predictos.*

videlicet prolationis sententiae interdicti, ut supra responsum est ad quartam causam; quantum vero ad aliam partem, ubi videlicet dicitur, quod tacuerunt, appellationem predictam interpositam pro parte ipsorum civium et ipsam pendere, respondetur, ut supra responsum est ad secundam exceptionem, in qua plene ostensum est, quod de ipsa appellatione nullam tenebantur facere mentionem. praeterea satis de appellationibus eorum, si quas interposuerunt, in rescripto ipso fit mentio, cum dicatur in eo «non obstantibus frivolis appellationibus civium predictorum»¹. nec enim tenentur fratres ipsi appellationes eorundem civium dicere esse legitimas. ad octavam causam in ipsa exceptione propositam, qua inter cetera dicitur, ipsos fratres tacuisse, quod promiserant dare litteras super^a observatione predictorum articulo-
¹⁰ rum petitorum per ipsos cives, et ipsos violasse promissionem eandem et propter ipsos articulos per ipsos fratres ipsis civibus denegatos maximum scandalum in Alamannie partibus esse^b exortum, respondetur, quod propter denegationem ipsorum articulo-
¹⁵ rum, esto quod tales fuissent articuli et sub ea forma petiti, ut narrat pars civium predictorum, non debuit propterea nec potuit aliquod scandalum generari in aliquibus partibus vel oriri, cum non teneatur quis, nisi velit spontanea, se ad aliquod etiam licitum, si petatur, per suas litteras obligare, cum satis sit ad observationem licitorum obligatus a jure. et si etiam se obligasse promisissent, ex illa simplice promissione non erant obligati ad dandum super hoc aliquas litteras, nisi vellent. inmo plus non poterant
²⁰ se ad predictos articulos observandos de jure per suas litteras obligare, maxime cum esset, etiamsi sub forma predicta petitus esset a fratribus, ut articulos istos concederent, contra jura expresse et in prejudicium totius ordinis et religiosorum aliorum et personarum ecclesiasticarum omnium, manifeste et expresse contra ecclesiasticam libertatem. praeterea dicti articuli, ut narrant ipsi cives, non fuerunt per ipsos petiti
²⁵ sub forma, quam narrant, nec ad probandum contrarium sunt admittendi, cum, sive tales fuerint sive non, sive denegati vel concessi sive non, non tamen licuit eis facere et committere in fratribus, quae fecerunt. ex quibus pro parte eorum maximum scandalum est exortum, quod in lesionem fratrum converti non debet, sed potius eorundem. propter quorum civium malefacta, et quia deo et ecclesiae et ipsis fratribus
³⁰ satisfacere non curarunt, licite, ut processum extitit, procedi potuit contra eos etiam sine articulis, ut premittitur, prelibatis petitis vel non petitis, concessis vel non concessis, vel si nunquam fuisset de eis aliquid cogitatum; praeterea ex sententiis, quas observari petunt fratres predicti, non dicitur nec etiam ex inpetratione rescripti super eis observandis obtenti dicitur vel proponitur aliquod scandalum generatum. praeterea,
³⁵ etsi diceretur vel verum esset, non tamen propter ipsum scandalum evitandum esset tanto facinori consentiendum. nec debent permitti in dictis sententiis, quas dicti fratres observari petunt, ut hucusque manserunt, taliter permanere, sed per aggravationem et observationem earum et quocumque modo legitimo compelli, ut de sententiis ipsis exirent^c et absolutionem peterent super eisdem. praeterea utilius scandalum nasci
⁴⁰ permittitur, quam malo consentiatur. praeterea, si quis scandalizatur ex causa injusta

a) *S supra.* b) *S est.* c) *S exiret.*

¹ *Vergl. S. 108 Z. 7-8.*

et ex bono facto, de talium scandalo curandum non est, ut jura dicunt et veritas etiam in ewangelio. [7] ad septimam exceptionem, qua inter cetera dicitur, quod respondendum non est libello dactorum fratrum tamquam inepto et obscuro, ex causis in exceptione ipsa contentis, respondetur quantum ad primam causam, qua dicitur inter cetera, quod in ipso libello contra magistros, consules et cives Argentinenses agitur nec determinatur, utrum contra omnes cives vel contra aliquos ex eis agatur, cum in libello debeat exprimi nominatim, quis, a quo vel contra quem vel coram quo iudice, quid petatur, quod ipsa exceptio non procedit quantum ad causam predictam pro eo, quod in libello ipso exprimuntur satis et bene nomina agentium, nomina illorum, contra quos agitur, licet in genere, scilicet magistros consules et cives, et nomen iudicis et res etiam, super qua agitur, videlicet sententie, quarum observatio et gravatio fieri petitur, ut in libello ipso plenius continetur, et cause etiam, propter quas sententie ipse prolatae fuerunt, que satis sufficiunt. item pro eo, quod in dicto libello agitur contra illos, secundum quod in rescripto apostolico nominantur. unde, sicut papa recepit narrationem fratrum, sicut in rescripto ipso continetur, contra magistros consules et cives, sic et iudex contra eosdem predictum libellum dactorum fratrum recipere tenetur et debet. et forte etiam, si persone nominatim specialiter cum cognominibus vel prenominibus eorum exprimerentur, cum sic in rescripto apostolico non exprimantur, non teneretur talem libellum admittere. item pro eo, quod libellus editus est contra magistros consules et cives predictos nullum proprio nomine specialiter nominando, sed quod ipsi magistri consules et cives in procuratorio suo se appellarunt, in quo procuratorio nullus constituens^a procuratorem de civibus consulibus vel magistris specialiter proprio nomine nominatur, sed simpliciter dicitur in eo: magistri consules et cives universi Argentinenses constituunt tales procuratores, quod procuratorium tamquam sufficiens per interlocutoriam iudicis est admissum. unde, postquam libellus concordat cum hoc rescripto apostolico et procuratorio eorum, contra quos inpetratum est, non potest nec debet dici, quod libellus ipse propterea sit ineptus vel obscurus. ad secundam causam in exceptione ipsa expressam, in qua inter cetera dicitur, libellum ipsum obscurum esse pro eo, quod in eo dicitur, quod dicti cives ab ipsis fratribus petiverunt, quod nullum infra decimum octavum annum constitutum reciperent sine parentum suorum consensu et quod ad observationem hujus et quorundam aliorum similium articulorum se per suas patentes litteras obligarent, et non exprimuntur in eodem libello, qui fuerint hujusmodi similes articuli, respondetur, quod causa illa non valet pro eo, quod agitur principaliter nec accessorie vel indirecte de articulis prelibatis, sed tantummodo de observatione sententiarum, de quibus fit mentio in libello predicto. et si etiam, ut supra dictum est, non fieret mentio aliqua de articulis prelibatis, nichilominus libellus ipse valeret et bonus et aptus existeret. item pro eo, quod sufficit, ut predictum est, quod libellus concordet rescripto apostolico. item pro eo, quod in libello ipso non petitur, aliquid fieri propter articulos prelibatos. et ideo propter causas predictas non est necessaria aliqua declaratio eorundem. ad terciam causam in exceptione propositam, qua inter cetera asseritur, dictum libellum obscurum pro eo, quod dicti fratres inter cetera petunt,

a) in procuratorio *bis* constituens *auf* *Rasur*.

dictos magistros consules et cives excommunicatos publice nunciari, donec eisdem fratribus de injuriis eis illatis congrue satisfecerint, ac non specificatur in eodem libello modus vel qualitas aut quantitas satisfactionis, respondetur, causam ipsam quantum ad libellum fratrum ipsorum non valere pro eo, quod in ipso libello non
 5 agitur principaliter ad hoc scilicet, ut compellantur predicti magistri consules et cives ad satisfaciendum de dictis injuriis fratribus prelibatis. nec etiam ex rescripto predicto forte agi posset ad hoc per fratres eosdem, cum in ipso non dicatur, quod iudex compellat eos ad satisfaciendum de injuriis prelibatis, sed quod faciat sententias, de quibus fit mentio in ipso libello, observari et ipsos denunciari excommunicatos usque
 10 ad satisfactionem condignam. modus cujus satisfactionis, qualitas et quantitas exprimetur tunc primo, cum ad cor reversi et ad sanctam ecclesiam, que mater earum esse deberet, a prefatis sententiis absolutionem petierint, juxta formam ecclesie a iudice competenti vel per ipsum iudicem vel per fratres prefatos exprimetur et taxatio subsequetur per ipsum iudicem competentem, prout tunc de jure melius visum fuerit expedire. ad
 15 quartam et ultimam causam in exceptione ipsa propositam, qua inter cetera dicitur, libellum ipsum nimium generalem ex eo, quod in eo petitur, eisdem fratribus in premissis in libello ipso comprehensis omnibus et singulis exhiberi et fieri plenarie justitie complementum, et non specificatur qualitas et modus hujus complementi plenarie justitie sive forma, respondetur, quod causa ipsa non valet pro eo, quod
 20 satis in jure determinatur et certum est, quid juris sit vel fieri debeat in premissis in libello narratis. secus autem esset, si factum narratum obscure narratum esset et dubie ita, quod non posset ex eo perpendi, quod justitie complementum fieri deberet. preterea ex narratis in ipso libello satis apparet, quod justitie complementum fieri debeat super eis. preterea textus est juris dicentis, libellum talem procedere
 25 posse et bonum esse.

S aus Straßb. St. A. Vord. Dreizehn. Gew. lad. 71 cop. aut conc. mb. coacc. Das Stück scheint für den Proceß vor dem Bischof von Worms bestimmt zu sein. Unter dem wiederholt darin erwähnten rescriptum ist wohl das Mandat Pabst Nicolaus IV von 1288 Juli 28 (vergl. nr. 150) zu verstehen. Einen weitem Anhalt für die Datirung gewährt nr. 156 von 1289 April 16, wo ausdrücklich von dem hier ebenfalls citirten libellus der Dominikaner und von den exceptiones der Gegenpartei die Rede ist. Zwischen diese beiden Urkunden wird die Proceßschrift fallen.

156. Pabst Nicolaus IV ermahnt den Bischof von Worms, die ihm übertragene Durchführung der über die Stadt Straßburg verhängten Strafen zu beschleunigen.
 35 1289 April 16 Rom St. Maria maggiore.

Nicolaus episcopus servus servorum dei venerabili fratri . . . episcopo Warmaciensi salutem et apostolicam benedictionem. sua nobis dilecti filii . . . prior et fratres ordinis predicatorum Argentinenses petitione monstrarunt, quod nos olim tibi litteras nostras misimus in hec verba [folgt nr. 150]. verum quia compertum extitit, quod in jam
 40 dictis litteris nostris fuit narratum seu appositum per errorem, quod dictus Argentinensis episcopus in prefatam civitatem Argentinensem interdicti sententiam promulgavit, quam re vera non promulgavit, sed latam per predictum legatum, ut debuit, publicavit, et quod scriptor quedam verba, hec scilicet «predictos priorem et fratres»